

Recenzent: dr hab. Piotr Rojek, prof. nadzw.
Dziedzina – sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu

Wrocław, 20 stycznia 2020 r.

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dr. Tomasza Zająca

Zlecniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, prof. dr hab. Maciej Sobczak, Rektor.
Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* /Dz. U. 2017, poz. 1789/.

Do przekazanego mi przez Panią Profesor Elżbietę Rosińską, Przewodniczącą Rady Dyscypliny Artystycznej, pisma z dnia 10 grudnia 2019 r. /wpl. 27.12.2019 r./, informującego o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem w postępowaniu habilitacyjnym **Pana dr. Tomasza Zająca** została dołączona przygotowana przez Habilitanta i Dziekanat następująca dokumentacja:

- Pismo Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 9 października 2019 roku (BCK-VII-L-8337/19) w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr. Tomasza Zająca /kopia/,
- Uchwała Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 9 września 2019 roku, w sprawie wyrażenia zgody na przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego dr. Tomasza Zająca /kopia/,
- 1 egz. wskazywanego przez Kandydata osiągnięcia naukowego/artystycznego, pt.: **Joseph Renner's Organ Music** /płyta CD, Dux 1370/,
- 1 egz. dokumentacji dorobku Kandydata, wraz z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego,
- dokumentacja w formie elektronicznej /płyta DVD/.

Postępowanie habilitacyjne Pana dr. Tomasza Zająca wszczęte zostało dnia 2 kwietnia 2019 roku w oparciu o następujące przepisy:

- Ustawę z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* /Dz. U. 2017, poz. 1789/,
- Ustawę z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* /Dz. U. 2018, poz. 1669/,
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora /Dz. U. 2018, poz. 261/,
- Kodeks postępowania administracyjnego /Dz. U. 2017, poz. 1257/.

Złożona przy wniosku dokumentacja przez Habilitanta spełnia formalne wymagania ustawy z dnia 14 marca 2003 roku /Dz. U. 2017, poz. 1789, wraz ze zmianami/.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan dr Tomasz Zając ukończył Państwową Szkołę Muzyczną I stopnia w Rzeszowie /1982 r./, następnie Zespół Szkół Muzycznych nr 1 w Rzeszowie /1987 r./.

W 1992 roku ukończył dziedzinę sztuk muzycznych na kierunku studiów Instrumentalistyka w Akademii Muzycznej w Krakowie, w klasie organów prof. Jana Jargonia.

T. Zając miał możliwość uczestniczyć w szeregu kursach interpretacji muzyki organowej, zdobywając cenną wiedzę i doświadczenie pod okiem tak wybitnych artystów i pedagogów, jak: Joachim Grubich, Jon Laukvik, Ludger Lohmann, Roman Perucki, Gisbert Schneider, Józef Serafin czy David Titterington.

Okres studiów był dla Pana Tomasza Zająca czasem poznawania tajników wykonawstwa muzyki organowej, poznawania instrumentarium organowego, a także kontaktów z wybitnymi artystami i pedagogami.

Pan Tomasz Zając uzyskał **kwalifikacje I stopnia sztuki muzycznej w zakresie dyscypliny artystycznej instrumentalistyka /wcześniejszy odpowiednik uzyskania stopnia doktora sztuki/** dnia 24 kwietnia 2002 roku, w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuty Bacewiczów w Łodzi, nadane uchwałą Rady Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów, na podstawie przedstawionej pracy kwalifikacyjnej w postaci recitalu organowego. Opiekunem artystycznym w przewodzie kwalifikacyjnym I stopnia była Prof. Mirosława Semeniuk-Podraza, funkcję recenzentów pełnili: Prof. Julian Gembalski /Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach/, prof. Mirosław Pietkiewicz /Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuty Bacewiczów w Łodzi/.

Recenzujący nie posiada wiedzy, aby Kandydat ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Przebieg zatrudnienia Pana dr. Tomasza Zająca kształtuje się następująco:

- 1.10.1992 r. do chwili obecnej – st. wykładowca, adiunkt, w Wyższej Szkole Pedagogicznej /od 2000 r. Uniwersytet Rzeszowski/, w Instytucie Muzyki /obecnie: Wydział Muzyki/. Od 1.10.2014 r. również jako prodziekan ds. dydaktyki Wydziału Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego,
- 1.10.1994 r. do 30.6.1997 r. – Diecezjalne Studium Organistowskie przy Instytucie Teologicznym im. Bł. Wincentego Kadłubka w Sandomierzu,
- 1.9.1995 r. do chwili obecnej – nauczyciel organów w Zespole Szkół Muzycznych nr 1 w Rzeszowie,
- 1.10.2006 r. do chwili obecnej – Diecezjalne Studium Organistowskie w Rzeszowie,
- 1.9.2010 r. do 30.6.2018 r. – nauczyciel organów w Szkole Muzycznej II stopnia Towarzystwa Muzycznego w Jarosławiu.

Analiza i ocena osiągnięć artystycznych, naukowych, dydaktycznych oraz organizacyjnych

Specyfikacja dorobku przygotowanego przez Habilitanta zawiera wykaz usystematyzowany w następującym porządku:

- Wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego,
- Kopia dyplomu uzyskania kwalifikacji pierwszego stopnia w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,
- Dane kontaktowe, osobowe i przebieg edukacji muzycznej wnioskodawcy,
- Tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego stanowiącego podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego,
- Wyciąg z protokołu posiedzenia Rady Wydziału Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego,
- Opinie,
- Autoreferat w języku polskim,
- Autoreferat w języku angielskim,
- Wykaz działalności artystycznej, naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej po uzyskaniu kwalifikacji pierwszego stopnia,
- Wykaz dorobku stanowiącego osiągnięcie artystyczne, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy,
- Wykaz innych dzieł i osiągnięć naukowych i artystycznych, wraz ze wskaźnikami,
- Nagrody za działalność naukową lub artystyczną,
- Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz informacja o współpracy międzynarodowej,
- Uczestnictwo w programach europejskich oraz innych programach międzynarodowych i krajowych,
- Udział w konferencjach, seminariach oraz inny dorobek naukowy,
- Udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji, seminariów naukowych i artystycznych,
- Inne nagrody i wyróżnienia,
- Współpraca z organizacjami i towarzystwami artystycznymi,
- Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji sztuki,
- Udział w zespołach eksperckich i konkursowych,
- Inne osiągnięcia,
- Dokumentacja drogi awansów zawodowych /kopie, zaświadczenia/,
- Dokumentacja dorobku stanowiącego osiągnięcie artystyczne, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy,
- Wykaz – dokumentacja koncertów /ksero plakatów, afiszy/,
- Dokumentacja nagród za działalność zbiorową lub artystyczną,
- Dokumentacja dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej,
- Dokumentacja uczestnictwa w programach europejskich oraz innych programach międzynarodowych i krajowych,
- Dokumentacja udziału w konferencjach, seminariach oraz innego dorobku naukowego,
- Dokumentacja udziału w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencjach, seminariach naukowych i dydaktycznych,
- Dokumentacja innych nagród i wyróżnień,
- Dokumentacja współpracy z organizacjami i towarzystwami artystycznymi,
- Dokumentacja osiągnięć dydaktycznych i w zakresie popularyzacji sztuki,
- Dokumentacja udziału w zespołach eksperckich i konkursowych,
- Dokumentacja innych osiągnięć.

Dokumentacja przygotowana została bardzo rzetelnie. Działania usystematyzowano chronologicznie, od najwcześniejszych do najbliższych. Czytelnik bez trudu porusza się w ustalonym przez Habilitanta porządku, odnajdując informacje o bogatej Jego działalności. Część poświęcona dokumentacji działalności artystycznej, naukowej, dydaktycznej oraz organizacyjnej odzwierciedla porządek zastosowany w wykazie, jest uporządkowana, logiczna i spójna, poza niewielkimi fragmentami:

- I.2. „kopia... w **dziedzinie** instrumentalistyka” – powinno być: ...w **dyscyplinie** artystycznej instrumentalistyka,
- w części II. jest mowa o „wykazie dorobku po uzyskaniu **stopnia doktora**”, podczas gdy Kandydat uzyskał **kwalifikacje I stopnia**,
- w części II.2.F. jest: „Nagrody za działalność **naukową** lub artystyczną”, natomiast w odpowiadającej części dokumentacyjnej /III.2.F./ jest: „nagrody za działalność **zbiorową** lub artystyczną”,
- w części II.3.C. jest: „Udział w komitetach... konferencji, **seminariów** naukowych i **artystycznych**”, natomiast w odpowiadającej części dokumentacyjnej /III.3.C./ jest: „udział w komitetach... konferencji naukowych i **dydaktycznych**”.

Przytoczone nieścisłości nie umniejszają w ocenie recenzującego wartości oraz dużego nakładu pracy Habilitanta w przygotowaną dokumentację.

Pan dr Tomasz Zając wymienia w dokumentacji około 100 koncertów: 38 solowych, 51 kameralnych, 6 zagranicznych. Kandydat uczestniczył w szeregu festiwalach muzyki organowej, występując w Austrii, Niemczech, Słowenii oraz we Włoszech. Koncerty wykonał Artysta zarówno w miejscach sakralnych, jak i w salach koncertowych. Większość koncertów to występy kameralne.

Habilitant legitymuje się istotną aktywnością artystyczną, spełniając kryterium określone w przepisach ustawowych. Do znaczących osiągnięć na tym polu należy zaliczyć udział T. Zająca w następujących wydarzeniach artystycznych /wybór/:

- Łańcuckie Wieczory Muzyki, 2002,
- VIII Ogólnopolski Festiwal Pieśni Religijnej „Cantate Deo” w Rzeszowie, 2004,
- XV Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej „Gaude Mater” w Częstochowie, 2005,
- Koncert z orkiestrą w Filharmonii Podkarpackiej, 2005,
- Finałowy koncert w ramach Muzycznego Festiwalu w Łańcucie, 2008,
- wielokrotne koncerty z orkiestrą w Filharmonii Podkarpackiej.

Artysta wielokrotnie brał udział w koncertach organizowanych w regionie, ponadto wykonywał koncerty inaugurujące organy nowe lub po renowacji. Liczne występy z orkiestrą odbywały się przy udziale tak znakomitych dyrygentów, jak: Marzena Diakun, Anna Duczmal-Mróż, Jacek Delekta czy Wojciech Rodek.

W programach zawierających bogaty wachlarz kompozycji odnajdziemy dzieła od renesansu do XXI wieku. Dr Tomasz Zając wykonywał utwory takich kompozytorów, jak: T. Albinoni, J.S. Bach, L. van Beethoven, M. Bernardini, R. Binge, G. Bizet, E. Bozza, B. Britten, N. Bruhns, D. Buxtehude, C. Caccini, B. Chilcott, G. Deák-Bárdos, M. Duruflé, A. Dvořák, E. Elgar, G. Fauré, C. Franck, Ch.W. Gluck, J. Haydn, G.F. Händel, A. Hesse, G. Holst,

P. Jańczak, K. Jenkins, W. Kilar, A. Koszewski, G. de Lioncourt, J. Maklakiewicz, B. Marcello, F. Mendelssohn Bartholdy, V. Miskinis, S. Moniuszko, W.A. Mozart, S. Niewiadomski, Z. Noskowski, F. Nowowiejski, J. Pachelbel, I.J. Paderewski, E. Pałłasz, J. Podbielski, M. Reger, J. Renner, O. Respighi, L. Różycki, G. Rutter, C. Saint-Saëns, M. Sawa, A. Schnittke, F. Schubert, H. Schütz, G. Spitzner, R. Statkowski, M. Surzyński, J. Świder, G.F. Telemann, L. Vierne, P. Vilette, A. Vivaldi, W.V. Volckmar, A.L. Webber, J. Whitbourn, G. Young oraz O.M. Żukowski.

Pan T. Zając wykonuje dzieła *Maestri Majori*, nie pomijając przy tym *Maestri Minori*. Ceną inicjatywą jest obecność utworów kompozytorów polskich w programach koncertowych Habilitanta, wykonywanych zwłaszcza poza granicami naszego kraju.

Za działalność na gruncie artystycznym i kulturotwórczym dr T. Zając otrzymał nagrody:

- Nagroda zespołowa Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego I stopnia w dziedzinie upowszechniania kultury muzycznej w kraju i za granicą, z uwzględnieniem Euroregionu Karpaty, 2004,
- Nagroda Złotego Orfeusza przyznana przez Francuską Akademię Fonograficzną za płytę zawierającą Missa Solemnis h-moll Ignaza Rittersa von Seyfreda /ks. M. Gniady – dyrygent, T. Zając – organy/, 2016,
- Medal Srebrny za długoletnią służbę, przyznany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudę, 2016.

Aktywność Pana T. Zająca na polu popularyzatorsko-naukowym jawi się poprzez udział w konferencjach naukowych w charakterze prelegenta /wykłady, referaty/:

- *Problemy pracy studenta Instytutu Muzyki z przedmiotu organy*. Referat wygłoszony podczas konferencji *Perspektywy rozwoju Instytutu Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego*, Rzeszów, 2007.

- *Indywidualne ćwiczenie – przygotowanie do gry na organach*. Wykład wygłoszony w ramach I Seminarium dla muzyków kościelnych, dyrygentów i organistów. Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, 2009.

- *Opracowania pieśni kościelnych w Orgelbüchlein J.S. Bacha oraz w polskiej twórczości organowej*. Wykład wygłoszony podczas dni skupienia organistów. Wyższe Seminarium Duchowne, Rzeszów, 2010.

- *Palcowanie a frazowanie*. Wykład wygłoszony w ramach III Seminarium dla muzyków kościelnych, dyrygentów i organistów. Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, 2011.

- *Rejestracja romantyczna*. Wykład wygłoszony w ramach IV Seminarium dla muzyków kościelnych, dyrygentów i organistów. Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, 2012.

- *Figury retoryczne w Orgelbüchlein J.S. Bacha*. Wykład wygłoszony w ramach V Seminarium dla muzyków kościelnych, dyrygentów i organistów. Instytut Teologiczno-Pastoralny, Rzeszów, 2013.

- *Palcowanie w przygotowaniu utworu*. Wykład wygłoszony w ramach VI Seminarium dla muzyków kościelnych, dyrygentów i organistów. Instytut Teologiczno-Pastoralny, Rzeszów, 2015.

Pan dr Tomasz Zając ma w dorobku nagrania płyt CD:

- *Joseph Renner's Organ Music*.

Nagranie zrealizowano na organach w kościele Ewangelicko-Augsburskim św. Mateusza w Łodzi w dniach 2-4 maja 2018 roku.

Producent: DUX 1370.

Reżyseria nagrania i mastering: Marcin Guz.

Udział procentowy Autora: 90%

- *Kolędy i pastoralki*.

Nagranie zrealizowano w kościele pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i Bożego Ciała w Strzyżowie w dniach: 12-13.9.2002, 22.10.2002, 24.10.2002.

Producent: Kompart.

Reżyseria nagrania: Tomasz Moskwa.

Udział procentowy Autora: 50%

- *Muzykalia Łańcuckie*.

Nagranie zrealizowano w Sali Filharmonii Rzeszowskiej im. Artura Malawskiego w grudniu 2006 roku. Płyta ukazała się w 2018 r.

Producent: DUX 0587.

Reżyseria nagrania: Małgorzata Polańska.

Udział procentowy Autora: 40%

- *Opera omnia religiosa*.

Nagranie zrealizowano w Sali Koncertowej Wydziału Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego 11 grudnia 2014 roku oraz w kościele pw. Zmartwychwstania Pańskiego w Gdańsku Wrzeszczu 5 marca 2015 roku.

Producent: Acte Préalable.

Reżyseria nagrania i mastering: Grzegorz Stec.

Udział procentowy Autora: 40%

- *Ignaz Ritter von Seyfried Missa solemnis in B minor*.

Nagranie zrealizowano w Sali Koncertowej Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie w dniach: 30 marca – 1 kwietnia 2015 roku.

Producent: DUX 1229.

Reżyseria nagrania: Małgorzata Polańska.

Udział procentowy Autora: 40%

- *Requiem Alfred Schnittke*.

Nagranie zrealizowano w Sali Koncertowej Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie w dniach 14-16 marca 2017 roku.

Producent: DUX 1407.

Reżyseria nagrania: Marcin Domżał, Jacek Wawro.
Udział procentowy Autora: 40%

Działalność dydaktyczna Habilitanta stanowi dla Niego ważny punkt w pracy. Owocuje to osiągnięciami Jego podopiecznych:

- III Nagroda dla Ucznia Pawła Moszkowicza w XVIII Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumii, 2006.
- Dyplom Laureata dla Ucznia Karola Wątroby za zajęcie V Miejsca w Ogólnopolskich Przesłuchaniach Uczniów Klas Organów Szkół Muzycznych II Stopnia we Wrocławiu, 2008.

Pan dr T. Zając działa także z powodzeniem na polu organizacyjnym:

- jest inicjatorem oraz organizatorem Seminariów dla Muzyków Kościelnych i Organistów, odbywających się od 2009 roku w Rzeszowie,
- jest organizatorem wielu koncertów organowych na terenie Diecezji Rzeszowskiej,
- wspólnie z Panią Prof. Martą Wierzbieniec pełnił funkcję dyrektora organizacyjnego Międzynarodowego Festiwalu Współczesnej Rumuńskiej i Europejskiej Muzyki Organowej w 2007 roku, którego zasięg obejmował teren Polski.

Habilitant realizuje działalność na innych polach, jako:

- członek Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego,
- członek Senackiej Komisji ds. Kształcenia Uniwersytetu Rzeszowskiego,
- członek Komisji odbierającej organy nowe lub po remoncie, przy Kurii Rzeszowskiej,
- autor programu nauczania dla szkół muzycznych II stopnia z przedmiotu organy,
- ekspert z ramienia MEN w komisjach egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans zawodowy,
- juror w konkursach duetów fortepianowych w ZSM nr 1 w Rzeszowie,
- prowadzący kursy i warsztaty organowe,
- promotor prac licencjackich na Wydziale Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego /13/,
- promotor prac magisterskich na Wydziale Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego /34/.

Przygotowane przez Habilitanta materiały usystematyzowane zostały w logiczną, spójną całość. Z dokumentów można odczytać wiele cennych informacji, świadczących o bogatym dorobku dr. T. Zająca. Habilitant zrealizował szereg koncertów, zarówno solowych, jak i w obsadzie kameralnej. Legitymuje się także działalnością popularyzatorsko-naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Za działalność na gruncie artystycznym i kulturotwórczym uzyskał szereg nagród i wyróżnień.

Ocena wskazanego przez Habilitanta osiągnięcia artystycznego

Pan dr Tomasz Zając wskazał w przedłożonym wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego oraz w dokumentacji następujące osiągnięcie artystyczne, stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego:

- Tytuł osiągnięcia: *Joseph Renner's Organ Music*.

Wskazane osiągnięcie składa się z płyty CD, nagranej w dniach 2-4 maja 2018 roku na zabytkowych organach romantycznych w kościele Ewangelicko-Augsburskim św. Mateusza w Łodzi. Organy wybudowała firma Rieger z Jägerndorf /Opus 2360/ w 1928 roku.

Wydawca: DUX /1370/. Realizacja nagrania, montaż i mastering: Marcin Guz.

Udział procentowy określany jest skromnie przez Autora na 90%, pomimo, iż płyta jest zapisem muzyki przeznaczonej na organy solo.

Na płycie znajdują się następujące dzieła, wchodzące w skład osiągnięcia artystycznego:

- Joseph Renner /1868-1934/
 - Preludium op. 41 nr 1 C-dur
 - Preludium op. 41 nr 2 a-moll
 - Preludium op. 41 nr 3 G-dur
 - II Sonata organowa c-moll op. 45
 - I Suita organowa op. 56

Wybór utworów Josepha Rennera, cenionego niemieckiego organisty i kompozytora przełomu XIX i XX wieku wiąże się z zainteresowaniami Habilitanta zagadnieniami skupionymi wokół problematyki wykonawstwa niemieckiej muzyki romantycznej. Jednym z postawionych sobie celów przez T. Zającą było przybliżenie twórczości słynnego wówczas kompozytora związanego z ośrodkiem muzycznym w Ratyzbonie, niesłusznie dziś zapomnianego. Cel ten należy uznać za cenny. Renner nie tylko był znanym muzykiem, dyrygentem i pedagogiem. Był również ceniony za swoją twórczość. Znanie są pochlebne wypowiedzi ówczesnych autorytetów, takich, jak choćby Max Reger.

Wybór instrumentu nie był przypadkowy. Organy kościoła Ewangelicko-Augsburskiego św. Mateusza w Łodzi to instrument wybudowany w 1928 roku w warsztacie znanej firmy – Rieger z Jägerndorf /Opus 2360/. Organy spełniają wymogi wybranej literatury. Rozłożone pomiędzy trzy manualy i pedały 60 głosów w założeniach konstrukcyjnych i brzmieniowych nawiązują do organów, jakimi dysponował Renner w katedrze w Ratyzbonie. Zwraca uwagę oryginalnie zachowany stół gry oraz dyspozycja, która poprzez szereg romantycznych głosów, w tym wielu mutacji głosów 8' i 16' pozwoliła wykonawcy zrealizować wszelkie niezbędne aspekty, zwłaszcza stylistyczne. Instrument posiada pneumatyczną trakturę gry i rejestrów, która dzięki precyzji i doświadczeniu budowniczego pozwala na punktualne wydobywanie dźwięku, co w połączeniu z pneumatycznymi wiatrownicami daje właściwy oddech oraz ułatwia romantyczne frazowanie. Rozmieszczenie sekcji głosów II i III manualu w osobnych szafach ekspresyjnych pozwala osiągnąć oczekiwane efekty dynamiczne.

Zarejestrowanie wybranych dzieł na płycie CD poprzedziły gruntowne badania związane z problematyką tematu. Nagranie jest premierą w Polsce i jednym z nielicznych na świecie. Wieloletnie doświadczenie artystyczne poparte studiami oraz pracami badawczymi pozwoliło T. Zającowi w sposób właściwy wykonać prezentowaną literaturę, biorąc pod uwagę zwłaszcza aspekty takie, jak właściwe wydobywanie dźwięku, rejestrację, artykulację czy frazowanie. Wiedza Kandydata, w połączeniu z kompetencjami oraz wrażliwością, dała bardzo dobre rezultaty, słyszalne już od pierwszych dźwięków płyty. Artysta

konsekwentnie realizuje założenia zakodowane w kompozycjach J. Rennera. Czyni to w sposób przemyślany i logiczny.

Prezentowane utwory J. Rennera ukazują ewolucję warsztatu kompozytorskiego twórcy. Dzieła powstały w oparciu o tradycyjne formy muzyczne /preludium, sonata, suita/, z wykorzystaniem systemu dur-moll, rozszerzonego o liczne zabiegi chromatyczne, romantyczną harmonikę, z wykorzystaniem pełnej skali i możliwości instrumentu organowego.

Pierwsze trzy preludia to kompendium zastosowanej formy w odsłonie romantycznej. W wykonaniu przejawia się bogate doświadczenie pedagogiczne Habilitanta, zwłaszcza z gruntu szkolnictwa muzycznego II stopnia. Pasma modulacji /Preludium nr 1/, szereg komplikacji harmoniczných /Preludium nr 2/ czy zaawansowana chromatyka /Preludium nr 3/ jest prezentowana w sposób przemyślany, stanowiąc ciekawą ekspresję romantyczną. Utwory z powodzeniem mogą być wykorzystywane do celów dydaktycznych.

II Sonata c-moll op. 45 prezentuje dojrzały styl kompozytora. Koncepcja konstrukcyjno-brzmieniowa określana przez niektórych badaczy jako nawiązująca do dzieł Maxa Regera, zyskała wiele pochwał u samego Mistrza. Miał on bowiem nawet stwierdzić, iż kompozycja Rennera jest jedną z najwspanialszych, jaką kiedykolwiek słyszał. Habilitant wykonuje dzieło z dużym zrozumieniem, zarówno jego formy, jak i treści. Zwraca uwagę przemyślna strona rejestracyjna.

I Suita organowa op. 56 J. Rennera jest utworem także nawiązującym do twórczości Maxa Regera. Błędny zapis na 27 stronie dokumentacji /w Autoreferacie/ - „Preludium C-dur op. 56” zamiast: „I Suita organowa op. 56” może wskazywać na zasugerowanie się Autora pierwszą częścią cyklu, noszącym właśnie tytuł „Präludium”. W prezentowanej kompozycji w sposób właściwy rozkłada Artysta dramaturgię i napięcia.

Wykonanie prezentowanych dzieł jest stylowe i przekonujące. Artysta wykonuje utwory w sposób przemyślany, tak, że słuchacz nie ma wątpliwości, że zastosowane zabiegi tworzą spójną całość.

Niewielkim zastrzeżeniem jest w ocenie recenzującego brak w książeczce płyty CD opisu wykonywanych utworów.

Te drobne niedociągnięcia nie umniejszają jednak wartości wskazanego osiągnięcia artystycznego. Artysta uzyskuje właściwą dramaturgię w ramach prezentowanych kompozycji, wykonanie potwierdza zaś opanowanie warsztatu technicznego przez Kandydata, jak również umiejętność klarownego przedstawiania struktur utrzymanych w bogatej fakturze. Wykonanie jest właściwe pod względem dramaturgicznym i wyrazowym, pomysłowe, z właściwym ujęciem faktury, przestrzeni i rejestracji, dopasowane do charakteru poszczególnych dzieł.

Cieszy fakt, iż w kręgu szczególnego zainteresowania Artysty znalazły się utwory Josepha Rennera, kompozytora, którego twórczość niewątpliwie zasługuje na renesans.

W całokształcie osiągnięcie artystyczne stanowi cenne źródło informacji o sposobach wykonywania dzieł odkrywanych kompozytorów niemieckiej muzyki organowej przełomu XIX i XX wieku.

Konkluzja

Wskazane przez dr. Tomasza Zająca osiągnięcie stanowi interesujące zjawisko artystyczne na scenie muzycznej naszego kraju. Poszczególne kompozycje zostały przez Habilitanta gruntownie przemyślane, zarówno od strony sztuki wykonawczej, budowy formalnej, jak i kontekstów historycznych. To między innymi pozwoliło w sposób interesujący ukształtować je pod względem: rejestracji, sonorystyki, dynamiki, frazowania i artykulacji oraz ich relacji do agogiki i kreacji stylistycznej.

W konsekwencji trzeba stwierdzić, iż wartość muzyczna i kształt artystyczny wskazanego osiągnięcia oraz twórcza sztuka Habilitanta są godne uznania. W działaniu tym upatrywać należy wkład Kandydata w rozwój reprezentowanej dyscypliny artystycznej.

Niniejszym stwierdzam, iż Pan dr Tomasz Zając potwierdził umiejętność prowadzenia pracy artystycznej w sposób odpowiedzialny i dojrzały, ponadto wykazał, iż dysponuje wiedzą służącą realizacji zamierzeń twórczych, jak i umożliwiającą podjęcie związanej z nimi refleksji. W ten sposób Kandydat rozwiązał eksplorowane zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania art. 16, ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*.

Osiągnięcie artystyczne oraz dorobek Pana dr. Tomasza Zająca przyjmuję i oceniam pozytywnie.

Piotr Rojek